

XÂY DỰNG, QUẢN LÝ VÀ PHÁT TRIỂN NHÃN HIỆU TẬP THỂ

Bưởi hồng Quang Tiến

■ Phạm Văn Thạch
UBND Thị xã Thái Hòa

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Bưởi hồng Quang Tiến là giống bưởi được Trung tâm Nghiên cứu Cây ăn quả và Cây công nghiệp Phủ Quỳ thuộc Viện Khoa học Kỹ thuật Nông nghiệp Bắc Trung Bộ tuyển chọn thành công. Năm 2013, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn phê duyệt cho Trung tâm Nghiên cứu Cây ăn quả và Cây công nghiệp Phủ Quỳ triển khai Dự án cấp Bộ: “*Sản xuất thử nghiệm giống bưởi hồng Quang Tiến tại vùng Bắc Trung Bộ*” giai đoạn 2013-2016. Kết quả của dự án đã bổ sung vào quy trình thâm canh giống bưởi hồng Quang Tiến một số nội dung nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả như tía quả, giảm hạt/quả, tăng độ ngọt, sử dụng túi bao quả chuyên dụng để bao

quả. Năm 2017, giống bưởi hồng Quang Tiến được Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn công nhận giống cây trồng nông nghiệp mới theo Quyết định số 270/QĐ- BNN-TT, ngày 7/2/2017.

Bưởi hồng Quang Tiến là giống có nhiều ưu điểm như sinh trưởng khỏe, năng suất cao, chất lượng tốt rất thích hợp cho vùng gò đồi ở tỉnh Nghệ An. Hiện nay, giống được phát triển tại Nghệ An với diện tích khoảng 100ha, trong đó diện tích kinh doanh 60ha. Trong những năm gần đây, giống bưởi hồng Quang Tiến được người dân trồng ngày càng nhiều và nhu cầu tiêu thụ ngày càng lớn. Việc xây dựng và quản lý nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến” là một yêu cầu cấp thiết nhằm nâng cao giá trị của sản phẩm, truy xuất nguồn gốc sản phẩm đến tận hộ sản xuất, đưa các hộ sản xuất vào quy trình chung, đồng thời tiến tới tiêu thụ sản phẩm theo chuỗi giá trị. Xuất phát từ những lý do trên, dự án “*Xây dựng, quản lý và phát triển*

HOẠT ĐỘNG KH-CN

nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến” tại Thị xã Thái Hòa, tỉnh Nghệ An” được triển khai thực hiện.

II. KẾT QUẢ THỰC HIỆN

1. Khảo sát thực trạng sản xuất, tiêu thụ bưởi hồng Quang Tiến, đánh giá đặc tính đặc trưng của sản phẩm

Kết quả điều tra khảo sát cho thấy, có 10/10 phường, xã có hộ trồng bưởi với diện tích đất trung bình là 0,3ha/xã. Loại đất phù hợp với cây bưởi là đất đá sỏi son, chiếm trên 90%. Vốn đầu tư cho trồng bưởi trung bình là 70-80 triệu/ha. Các hộ ít sử dụng máy móc trong sản xuất, chủ yếu là máy bơm nước và máy phun thuốc trừ sâu. Loại hình sản xuất chủ yếu là nông hộ, trồng trong vườn nhà chiếm trên 90%, có một số rất ít là loại hình trang trại và hộ nhận khoán. Diện tích vườn kiến thiết cơ bản chiếm trên 70%, còn 30% là vườn bước vào thời kỳ kinh doanh. Nguồn nước tưới cho cây bưởi chủ yếu là nước ao và nước mưa, có một số ít hộ sử dụng giếng khoan và hệ thống tưới công nghệ cao.

Loại cây giống chủ yếu để trồng là cây chiết mua của các hộ dân trồng trước, còn một số ít tập trung ở xã Nghĩa Tiến với khoảng 15ha. Đây là cây giống được mua từ Trung tâm Nghiên cứu Cây ăn quả và Cây công nghiệp Phủ Quỳ.

Phần lớn hộ được tập huấn kỹ thuật trồng và chăm sóc cây bưởi, còn về kiến thức cơ sở đủ điều kiện sản xuất an toàn thực phẩm thì chỉ các thành viên của Hợp tác xã Nông nghiệp sạch Bưởi hồng Quang Tiến được tập huấn. Các kỹ thuật để áp dụng trong trồng và chăm sóc là kết hợp giữa các lớp tập huấn khuyến nông và kinh nghiệm sẵn có. Phần lớn các hộ không sử dụng túi bọc quả để chống ruồi vàng, một số sử dụng túi nilông nên gây ra nấm quả, một số hộ có sử dụng túi vải và túi giấy để bọc quả nên mẫu mã và chất lượng quả tốt hơn. Thời gian thu hoạch quả từ cuối tháng 8 đến

hết tháng 9; thu hoạch quả từ năm thứ 4 trở đi. Số quả trung bình/cây là 80 quả. Trọng lượng quả trung bình: 1,8kg/quả. Vỏ quả màu xanh độ dày vỏ quả >2cm.

Sản phẩm bán ra gần như chưa được kiểm tra về mẫu mã và chất lượng quả trước khi bán. Chỉ có 16 hộ thành viên của Hợp tác xã đã được phân loại và kiểm tra độ Brix quả trước khi xuất bán ra thị trường.

Sản phẩm bán cho các thương lái và các cửa hàng bán hoa quả trên địa bàn thị xã và một số tỉnh lân cận. Phần lớn sản phẩm đang được bán trôi nổi trên thị trường. Các thành viên của Hợp tác xã Nông nghiệp sạch Bưởi hồng Quang Tiến bán cho Hợp tác xã cung cấp cho các cửa hàng và hệ thống siêu thị trong và ngoài tỉnh. Sản phẩm của các thành viên Hợp tác xã được kiểm tra mẫu mã, đo độ Brix và phân loại dán tem và bán đồng giá. Tổng thu nhập từ 200-300 triệu đồng/ha.

2. Đăng ký xác lập quyền sở hữu đối với nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”

2.1. Thiết kế lô gô, bộ nhận diện thương hiệu và xây dựng quy chế sử dụng nhãn hiệu tập thể

Dự án đã phối hợp với đơn vị tư vấn xây dựng hệ thống tem nhãn, bộ nhận diện cho nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”. Tổ chức hội thảo góp ý, xin ý kiến chuyên gia và hoàn thiện bộ lô gô, hệ thống tem, nhãn mác đề xuất đăng ký tại Cục Sở hữu trí tuệ. Xây dựng quy chế sử dụng nhãn hiệu tập thể, lấy ý kiến góp ý của người dân và ý kiến của chuyên gia trong việc sử dụng.

Sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến được dán logo nhận diện và tem điện tử truy xuất nguồn gốc

2.2. Xây dựng thuyết minh mô tả đặc thù của Bưởi hồng Quang Tiến

Giống bưởi hồng Quang Tiến được Trung tâm Nghiên cứu Cây ăn quả và Cây công nghiệp Phủ Quỳ thuộc Viện Khoa học kỹ thuật Nông nghiệp Bắc Trung Bộ tuyển chọn thành công tại phường Quang Tiến, Thị xã Thái Hòa. Đây là giống có năng suất cao, chất lượng tốt rất thích hợp cho vùng gò đồi ở tỉnh Nghệ An. Giống đã được Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn công nhận giống cây trồng nông nghiệp mới, cho phát triển sản xuất thử theo quyết định số 106/QĐ-TT-CCN ngày 12/4/2012 và được công nhận giống chính thức theo quyết định số 270/QĐ-BNN ngày 7/2/2007 của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn.

Bưởi hồng Quang Tiến là giống có nhiều ưu điểm như: sinh trưởng khỏe, sau 3 năm trồng chiều cao cây đạt (340-360cm), đường kính tán (360-380cm), đường kính gốc (6,3-6,5cm). Là giống đạt năng suất cao, ổn định, sau 9 năm trồng bình quân 6 năm thu hoạch đạt 22-25 tấn/ha/năm. Sản phẩm quả đạt chất

lượng tốt, thịt quả mịn, ăn giòn, ngọt và không có vị the, đắng trong và sau khi ăn. Hiệu quả trong 6 năm đầu thu hoạch đạt cao 180-230 triệu đồng/ha/năm.

Giống bưởi hồng Quang Tiến có một số hạn chế như: số hạt/quả còn nhiều (>80 hạt/quả), độ lớn của múi không đồng đều, thường có từ 1-3 múi nhỏ/quả. Bên cạnh đó, quả khi chín thường bị ruồi vàng gây hại nặng nên bà con thường bán sớm, không kéo dài được vụ thu hoạch.

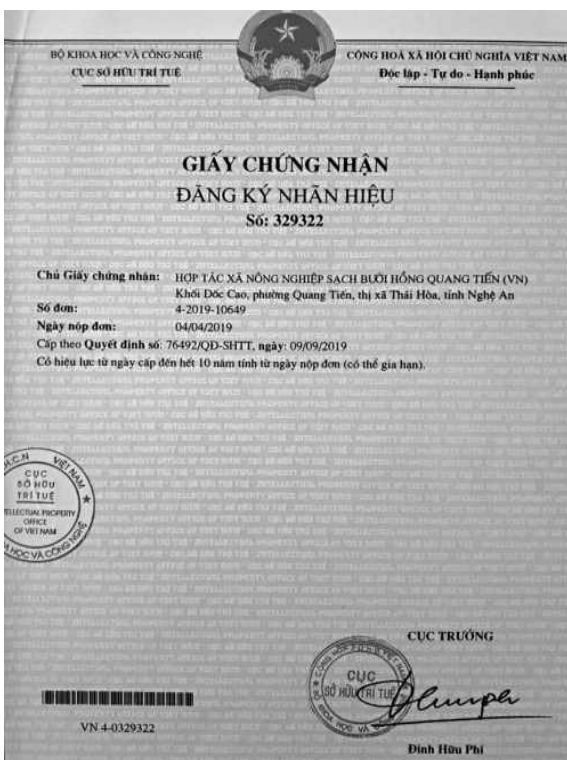
Vỏ khi chín có màu xanh vàng trơn, sáng bóng đẹp, túi tinh dầu nhỏ, ruột quả màu hồng. Đánh giá cảm quan tếp nhiều nước, giòn mịn, có vị ngọt thanh, đậm và không có vị the, đắng sau ăn.

Quả có hình quả dẹt, chiều cao quả 12,3cm, chiều rộng quả 13,97cm, độ dày vỏ quả 2,15cm, độ rộng lõi quả 2,15cm. Bưởi hồng Quang Tiến có trọng lượng trung bình 1,23kg/quả, tổng số múi trung bình 15,37 múi/quả, số hạt trung bình 73,63 hạt/quả. Tỷ lệ phần ăn được 64,8%; Độ Brix 10,4%. Tỷ lệ nước ép quả 46,9ml/kg; Hàm lượng chất xơ 1,8(g/100g); Hàm lượng Protein 1,02 (g/100g); Hàm lượng Casbonhydrate 9,62 (g/100g); Hàm lượng VitaminA 0,81 (mg/100g); Hàm lượng vitamin B 0,32 mg/100g; Hàm lượng vitamin C 61,3 (mg/100g); Hàm lượng vitamin E 0,27 (mg/100g).

2.3. Lập hồ sơ đăng ký nhãn hiệu tập thể Bưởi hồng Quang Tiến

Trên cơ sở các kết quả điều tra và bảng tổng hợp thuyết minh mô tả sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến và các kết quả phân tích chất lượng sản phẩm bưởi và các yếu tố điều kiện tự nhiên. Trạm Khuyến nông Thị xã Thái Hòa đã hướng dẫn cho Hợp tác xã Nông nghiệp sạch bưởi hồng Quang Tiến hoàn thiện thủ tục hồ sơ, nộp đơn xin đăng ký nhãn hiệu tập thể cho sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến và đã được Cục Sở hữu trí tuệ chấp nhận đơn ngày 04/04/2019 với số đơn 4-2019-10649.

Sau một thời gian thẩm định, đánh giá, Cục Sở hữu trí tuệ đã có Quyết định số: 76492/QĐ-SHTT ngày 9/9/2019 về việc cấp giấy chứng nhận đăng ký nhãn hiệu số 329322. Nhãn hiệu Bưởi hồng Quang Tiến Thái Hòa Nghệ An có địa chỉ tại khối

Giấy chứng nhận Nhân hiệu tập thể bưởi hồng Quang Tiến

HOẠT ĐỘNG KH-CN

Dốc Cao, phường Quang Tiến, Thị xã Thái Hòa, Nghệ An.

3. Xây dựng hệ thống tài liệu, công cụ, phương tiện để quản lý nhãn hiệu tập thể Bưởi hồng Quang Tiến

- Mô hình quản lý nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”

UBND Thị xã chỉ đạo, điều hành các cơ quan quản lý trong quá trình phối hợp triển khai hệ thống quản lý và phát triển nhãn hiệu tập thể; chỉ đạo các đơn vị chức năng tuyên truyền, tập huấn, phổ biến kiến thức về nhãn hiệu tập thể cho các cơ quan tham gia quản lý và các nhà sản xuất, kinh doanh sản phẩm.

Sở Khoa học và Công nghệ quản lý, chỉ đạo điều hành về chuyên môn đối với việc bảo hộ, quản lý và khai thác phát triển giá trị quyền sở hữu trí tuệ đối với nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”.

Các doanh nghiệp, tổ chức, cá nhân có hoạt động sản xuất, kinh doanh sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến có nghĩa vụ tuân thủ các quy trình kỹ thuật chuẩn đã được ban hành; nghiêm túc thực hiện đúng các quy chế sử dụng tem, nhãn, bao bì sản phẩm; khi có nhu cầu thì gửi đơn đề nghị cơ quan quản lý nhãn hiệu tập

thể cấp giấy chứng nhận sử dụng nhãn hiệu tập thể, đồng thời chịu sự chỉ đạo kiểm tra, giám sát của các cơ quan quản lý nhãn hiệu tập thể trong quá trình sản xuất và tiêu thụ sản phẩm trên thị trường cũng như đảm bảo chất lượng sản phẩm.

Mọi hoạt động quản lý nhãn tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến” đều được vận hành theo cơ chế tập trung dân chủ dựa trên các quy chế, quy trình đã được thống nhất với sự đồng thuận của các nhà sản xuất, kinh doanh sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến.

Định kỳ 3 hoặc 6 tháng, Ban quản lý yêu cầu các bộ phận liên quan vận hành các nội dung nhằm kiểm tra, giám sát hoạt động sản xuất, kinh doanh sản phẩm mang nhãn hiệu tập thể và việc sử dụng nhãn hiệu trên thị trường. Trong trường hợp có yêu cầu đột xuất từ phía các nhà sản xuất, kinh doanh hoặc có đơn thư khiếu nại, tố cáo, Ban quản lý tiến hành giải quyết các yêu cầu hoặc tổ chức kiểm soát, giám sát kịp thời theo đơn thư khiếu nại, tố cáo để nhanh chóng chấn chỉnh hoạt động và tìm biện pháp giải quyết, xử lý. Nếu vụ việc phức tạp cần có sự chỉ đạo của cơ quan cấp trên hoặc sự phối hợp tham gia của các cơ quan chức năng, thì Ban quản lý xin ý kiến chỉ đạo của cơ quan cấp trên và đề nghị phối hợp giải quyết kịp thời.

Dự án đã xây dựng quy trình kỹ thuật trồng, chăm sóc, thu hoạch và bảo quản sản phẩm mang nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”.

4. Xây dựng phương án khai thác, phát triển nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến”

Người tiêu dùng có thể truy xuất nguồn gốc sản phẩm bưởi hồng Quang Tiến bằng điện thoại

Trạm Khuyến nông Thị xã Thái Hòa đã tiên hành hội thảo nhận diện lôgô, đưa lôgô nhãn sản phẩm và các loại tờ rơi lên các phương tiện thông tin đại chúng, như đài báo, mạng xã hội facebook... để quảng bá giới thiệu cho nhiều người dân được biết để nhận diện thương hiệu. Tuyên truyền vận động nông dân tự tham gia vào Hợp tác xã Nông nghiệp sạch bưởi hồng Quang Tiến, tổ chức sản xuất theo quy trình trồng và chăm sóc theo quy trình chung.

Xây dựng, bảo vệ và phát triển nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến” thực hiện kiểm soát, dán tem điện tử truy xuất nguồn gốc, kiểm tra chứng nhận vệ sinh an toàn thực phẩm, lôgô, nhãn mác, bao bì sản phẩm.

Mở rộng thị trường tiêu thụ: siêu thị, các cửa hàng bán hoa quả sạch, các chợ đầu mối nhằm hỗ trợ tiêu thụ sản phẩm cho nông dân với số lượng lớn.

Dự án đã sản xuất được 5.000 nhãn, 5.000 cái túi lưới đựng quả, 1.000 cái thùng carton, 1.000 tờ rơi và tiến hành dán tem truy xuất nguồn gốc cho 20.000 quả bưởi. Sản phẩm bán ra được phân loại, định giá và dán tem, quá trình dán tem nhãn được bộ phận giám sát của hợp tác xã quản lý, chất lượng sản phẩm được đảm bảo.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh hội nhập kinh tế quốc tế toàn cầu, mặt hàng hoa quả nói chung đang có nhiều cơ hội cũng như thách thức để cạnh tranh trên thị trường. Cây ăn quả có múi là loại cây trồng thích hợp với nhiều vùng đất và khí hậu khác nhau, trong đó, diện tích bưởi được trồng nhiều trên toàn tỉnh Nghệ An cũng như trong cả nước. Trong quá trình nghiên cứu và điều tra thị trường đầu ra cho các loại sản phẩm cho thấy, bưởi hồng Quang Tiến có nhiều ưu điểm như: là loại cây dễ trồng không kén đất, trồng

được trên nhiều chân đất khác nhau, có chất lượng khá, giá bán cạnh tranh hơn so với bưởi da xanh và bưởi Phúc Trạch, thời điểm chín của bưởi sớm hơn so với bưởi Phúc Trạch. Tuy nhiên, bên cạnh đó, bưởi hồng Quang Tiến cũng có nhiều hạn chế so với các giống bưởi trên thị trường bán cùng thời điểm như: độ ngọt kém hơn so với bưởi Diễn và bưởi Phúc Trạch, múi không đều, hạt nhiều, mẫu mã tép trong múi không đều dễ bị vỡ trong quá trình bóc, quá trình chín nhanh chỉ trong 1 tháng, sau đó chất lượng giảm, dễ bị khô đầu múi. Thời gian bảo quản ngắn trong 1 tháng, nếu để lâu chất lượng sản phẩm giảm.

Để phát triển diện tích trồng bưởi hồng Quang Tiến trên địa bàn Thị xã Thái Hòa cũng như tỉnh Nghệ An và phát triển nhãn hiệu tập thể “Bưởi hồng Quang Tiến” sau khi dự án kết thúc, cần phải triển khai một số giải pháp sau:

- Quy hoạch vùng sản xuất tập trung giữ vững quy hoạch, giống trồng phải đảm bảo chất lượng, sản xuất theo đúng quy trình kỹ thuật chung. Các hộ sản xuất nên tham gia Hợp tác xã Nông nghiệp sạch Bưởi hồng Quang Tiến, sản xuất theo chuỗi gắn với tiêu thụ sản phẩm.

- Tăng cường các hoạt động xúc tiến quảng bá, giới thiệu thương hiệu trên các phương tiện thông tin đại chúng, mạng xã hội, đài truyền hình, xây dựng trang Website, sàn giao dịch, tổ chức lễ hội, tổ chức đoàn xúc tiến thương mại, gặp gỡ tiếp xúc với các siêu thị, đại lý tiêu thụ tại các chợ đầu mối các tỉnh, thành phố.

- Hỗ trợ người nông dân sản xuất, tiêu thụ bưởi, đặc biệt là các nông hộ tổ chức sản xuất theo quy trình VIETGAP về vốn, cây giống, vật tư, máy móc, chính sách bao tiêu sản phẩm...

- Cần áp dụng đúng quy trình kỹ thuật, đặc biệt là các kỹ thuật mới trong phòng trừ sâu bệnh, tạo hình, giảm hạt, tăng độ ngọt... để nâng cao chất lượng vườn cây, tăng năng suất, chất lượng quả, hiệu quả mô hình. Tổ chức sản xuất theo quy trình VIETGAP.

- Khuyến khích doanh nghiệp đầu tư, liên kết với nông dân trong chuỗi giá trị từ sản xuất đến thu mua, bảo quản, tiêu thụ...

- Thực hiện kiểm soát, dán tem điện tử truy xuất nguồn gốc, kiểm tra chứng nhận vệ sinh an toàn thực phẩm, lô gô, nhãn mác, bao bì sản phẩm/.